

Sensorveiledning eksamen 2024 – helserett og saksbehandling

Begge oppgavene er forholdsvis krevende, spesielt den innledende praktiske oppgaven inneholder en god del vanskelige momenter. Det innebærer at vi ikke kan kreve alt for mye av studentene, og at oppgaven sannsynligvis vil skille en god del mellom gode og dårlige studenter. Vanligvis har vi hatt en sensur strategi om en slags normalfordeling av studentene langs karakter skalaen. Det har også vært en tradisjon for at få studenter stryker – selv om det selvfølgelig skjer dersom det blir altfor dårlig.

Som vanlig på helserett og saksbehandling legges det ikke altfor stor vekt på at studentene behersker juridisk referanseteknikk 100 % korrekt. Når det gjelder den praktiske oppgaven legges det vekt å at studentene kan indentifisere de sentrale juridiske spørsmålene. Videre at man klarer å knytte disse til riktige bestemmelser i loven. Det legges vekt på at studentene klarer å løse disse spørsmålene på en juridisk holdbar måte, med referanser til relevante rettskilder. Det er også forventet at studentene klarer å forholde seg til faktum på en adekvat måte, og vurderer uklarheter i faktum rimelig.

Praktisk oppgave!

I denne oppgaven er det regler om journalinnsyn, og retting og sletting i journalen som studentene skal løse.

Pasientens rett til innsyn i journal!

En hovedproblemstilling i caset er Olas rett til innsyn i egen journal.

Det er regler om dette både i pasient- og brukerrettighetsloven og i helsepersonelloven. Denne dobbelt hjemlingen kan være litt utfordrende.

Det er vel opplagt at Ola har rett til innsyn i egen journal, men spørsmålet er om noen av unntakene kommer til anvendelse helt eller delvis.

Studentene bør også ta stilling til om Ola må møte opp på DPS for å få innsyn. Dette spørsmålet har vært diskutert, men det er helt opplagt at virksomheten ikke kan kreve det – Ola kan kreve å få journalen tilsendt. Dette kan vel utledes av ordlyden i § 5-1 (det er ikke sagt at man må møte opp der), og det er også diskutert i andre rettskilder.

Studentene bør ta stilling til hvem som kan gi innsyn – og da må man samtidig ta stilling til om DPS er en helseinstitusjon, noe det helt klart er. Regler om hvem som tar stilling finnes i helsepersonelloven § 41 – journalansvarlig her en slik rolle. Eller det er vel rimelig å tolke loven slik.

Unntak fra innsynsretten er enten av hensyn til pasienten selv pbrl § 5-1 andre ledd. Her er reglene strenge det skal svært mye til (nødrettsbetraktninger) til for å nekte på et slikt grunnlag. Det er sagt mye om dette i rettskildene, blant annet i lovens forarbeider. Det forventes en diskusjon av dette spørsmålet, med klare vurderinger av faktum. Etter min vurdering skal det vel mye til å nekte på et slikt grunnlag.

Spørsmålet om nekting på grunn av hensynet til Olas tidligere ektefelle er kanskje litt mer problematisk. I tidligere tider hadde man en slik regel om rett til å nekte innsyn i komparent opplysninger (opplysninger fra 3 person). Dette var en regel som bygget på en høyesterettsdom om pasienten Arnold Juklerød ved Gaustad sykehus. Etter mitt syn er det tvilsomt om denne regelen kan videreføres med den nye pasient- og brukerrettighetsloven

som trådte i kraft i 2001. Flott om studentene får frem denne diskusjonen. Ellers er det vurderingen i loven «klart utilrådelig av hensyn til noens som står pasienten nær» som kan være et tenkelig grunnlag fortsatt. I juridisk teori er det anført at dette grunnlaget ikke er like strengt som – hensynet til pasienten selv. Det forventes en fornuftig diskusjon av dette spørsmålet også. Her har jeg ikke noen bastant mening om hva som bør være utfallet – men det bør argumenteres juridisk og i forhold til rimelige vurderinger av faktum.

Neste hovedproblemstilling er – retting og sletting i journalen.

I caset flyter disse spørsmålene litt i hverandre, så man må være litt nøyaktig når man tar stilling til dette.

Spørsmålet om sletting er spesielt krevende. For det første så har Helmer slettet Peders faglige vurderinger, og det er vel rimelig å vurdere dette som sletting – ettersom Peders opprinnelige vurderinger ikke er til å kjenne igjen. I reglene om sletting er journalansvarlig gitt en slik rolle, selv om det er vanskelig å se hvor langt denne retten går juridisk.

Studentene bør vurdere om vilkårene i § 43 er tilstede for den slettingen/korrigeringen Helmer har foretatt.

Implesitt i denne vurderingen er også en vurdering av om Peder har vurdert selvmordsfaren riktig. I caset mener Helmer at Peder har tatt feil i sin vurdering av dette. Strengt talt kan man vel legge til grunn at Helmer er faglig overordnet Peder, og det følger da av helsepersonelloven § 4 at det er Helters vurdering som er avgjørende. Hvorvidt det også medfører at han kan slette Peders journalnotat – er vel et litt mere åpent spørsmål. De gode studentene vil klare å se dette, og det er holdbarheten av vurderingene juridisk vi må vurdere.

Spissformuleringene i journalen er det vel mindre problematisk at han sletter.

Et separat problem er at Helmer sletter og korrigerer i journalen uten å snakke med Peder. I den tidligere journalforskriften var den en egen regel om dette, men denne er ikke videreført i den nye journalforskriften fra 2018. Mange hensyn taler vel for at Helmer burde ha tatt Peder med i denne diskusjonen og vurderingen. Dette kan kanskje forankres i forsvarlighetskravet helsepersonelloven § 4.

Dersom studentene velger å vurdere dette som en rette problemstilling etter helsepersonelloven § 42. I så fall er det viktig at studentene forholder seg til denne bestemmelsen korrekt. Loven krever blant annet at den opprinnelige journalføringen blir stående, og at journal føres på nytt.

Caset innbyr litt til å vurdere den faglige uenigheten mellom de to underordnede terapeutene. Det er jo ikke helt feil, men bør ikke bli en hoved sak i oppgaven. Regler om dette kan utledes av det generelle forsvarlighetskravet.

Teoretisk oppgave!

Dette er en stor og svært omfattende oppgave. Hovedutfordringen blir vel å klare å avgrense oppgaven på en fornuftig måte, og få frem noen av de sentrale problemstillingene.

Det er sagt mye om dette i juridisk teori, og det foreligger nye lovforarbeider til pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 d. Ordningen har nettop blitt vurdert i en NOU fra 2021 nr. 11. Dette er også en ordning som veldig mange har meninger og synspunkter om – både innen politikken, og i brukerorganisasjoner med mer.

Vi må forvente at studentene kan presentere hovedpunktene i ordningen på en rimelig presis juridisk måte, og at de vurderer brukers rettigheter riktig.

Rettighetsaspektet er viktig!

Det er rimelig å forvente at studentene kommer inn på dette spørsmålet herunder at kommunen ikke kan nekte – når bruker fyller lovens hovedvilkår.

Man bør si noe om hovedregelen om langvarig og stort behov, og at dette handler om personlig assistanse.

Timeantallet både 32 og 25 bør man si noe om. Dette har også sammenheng med saksbehandlingsregler om vurdering av pasienter og brukers hjelpebehov. Øvre aldersgrense har vært diskutert – endringer på dette.

Det er videre rimelig å si noe om hva som faller utenfor ordningen herunder det som er regulert i § 2-1 d. andre ledd – flere tjenesteytere og nattjenester. Forholdet til helsehjelp bør man kunne si noe om – dette faller jo i utgangspunktet utenfor rettigheten.

Rollen som arbeidsleder er sentralt i ordningen, og det blir spesielt utfordrende når bruker ikke kan bekle denne rollen selv. Det går videre an å skrive om andre organisatoriske forhold som kommunal eller privat ordning osv.

I rundskrivet fra 2015 er det tatt opp en god del sentrale momenter som studentene kan ha med i denne oppgaven. Uten at det blir for mye avskrift.

Forholdet til internasjonale menneskerettigheter er også en interessant problemstilling, men her har vi jo ikke dette som hovedfokus i studiet.

Man kan også skrive om brukere med vedtak om tvang og makt, og for så vidt de generelle regler om saksbehandling og klage med mer.

Det må bli en totalvurdering av oppgaven som går på hvor godt studenten klarer å få frem de juridiske rammene og grensene for denne ordningen.